

[Victor Gram.]

ningerne af, at auditøren indberetter til generalauditøren, når meningsforskelle opstår mellem rettergangschefen og auditøren angående dennes virksomhed og påtalemyndighedens udøvelse.

Hvad angår fastlæggelsen af de værnepligtiges friheder, finder jeg anledning til at udtale min tilfredshed med de betydelige fremskridt, lovforslaget indeholder. I det store og hele tror jeg, at man ved de foreslåede bestemmelser er nået så langt, som det under hensyn til forholdene vil være rigtigt at gå i dag. Der er dog et par enkelte spørgsmål, jeg skal vende tilbage til senere.

Først og fremmest er det meget vigtigt, at det bliver fastslået, så misforståelser kan undgås, at de værnepligtiges friheder i almindelighed ikke må betragtes som begunstigelser, men at de normalt tilkommer alle. At de i vid udstrækning er blevet betragtet som begunstigelser, har ofte medvirket til hos de værnepligtige at skabe en usikkerhedsfølelse, en følelse af på nåde og unåde at være prisgivet tilfældige afgørelser. Den opdeling af frihederne i kategorier, som forslaget indeholder, kan jeg tiltræde. Der er her skabt en rimelig afbalancering af friheder, der ikke kan fratages med anvendelse af disciplinarmidler, og friheder, der i givet fald kan fratages med anvendelse af disciplinarmidler. Jeg er enig med den højtærede forsvarsminister i, at en månedlig lørdag-søndagsorlov og to månedlige nattegn måske kan synes noget „fedtet“. Jeg har imidlertid noteret mig ministerens bemærkning om, at dette må betragtes som et minimum, og at lovforslaget i øvrigt hjemler ret til administrativt at forøge antallet af ufratagelige nattegn, såfremt erfaringerne viser, at det er muligt.

Der er imidlertid i forslaget to bestemmelser, som jeg har vanskeligt ved at se det berettigede i. Den ene er, at lørdag-søndagsorlov og nattegn ikke haves som faste friheder i den første måned efter indkaldelsen. Udvalgets motivering herfor er, at dette er påkrævet under hensyn til de tilpasningsvanskeligheder, som for mange værnepligtiges vedkommende gør sig gældende i den allerførste del af tjenestetiden. Jeg har mine tvivl om rigtigheden af dette synspunkt. Den opfattelse, at en brat overgang fra det civile samfunds frie tilværelse

til forsvarrets uundgåeligt autoritære form skulle fremme tilpasningen, tror jeg ikke er rigtig. En mere smertefri tilpasning med bibeholdelse af størst mulig kontakt med det civile liv vil psykologisk set skabe langt færre vanskeligheder. Det gælder i almindelighed, men det gælder i særdeleshed f. eks. for gifte værnepligtige med kone og børn; det forekommer mig mindre rimeligt, at der for disses vedkommende ikke skulle kunne gives en lørdag-søndagsorlov eller to nattegn i den første måned. Mine egne erfaringer siger mig, at der netop ved den hidtil fulgte praksis, som er i overensstemmelse med det foreslåede, er skabt megen unødigt bitterhed. Tilpasningsspørgsmålet er noget centralt og vigtigt; det første indtryk af forsvaret er væsentligt for de unges indstilling både under indkaldelse og senere. Hvad der kan gøres for at fjerne anstødssten mellem de unge og forsvaret, bør gøres. Jeg håber derfor, at den højtærede forsvarsminister vil se med velvilje på de synspunkter, jeg her har anført.

Det andet punkt, jeg vil fremdrage, er, at elever på befalingsmandsskoler under uddannelsen ikke er underlagt en anordning om faste friheder. Jeg har ikke i udvalgets betænkning kunnet finde anden motivering, end at en sådan ordning ikke er forenelig med denne uddannelses særlig krævende karakter. Det forekommer mig, at dette spørgsmål trænger til en nærmere belysning; såfremt der ikke foreligger ganske særlige begrundelser, vil jeg finde det betænkeligt at undtage de værnepligtige befalingsmandselever fra de almindeligt gældende bestemmelser.

Jeg kan med disse bemærkninger anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Gideon: Det er jo ikke epokegørende, hvad der her foreslås ændret i den militære retsplejelov, og det gælder såvel ændringerne i reglerne om rettergangsspørgsmålet som bestemmelserne om de værnepligtiges frihed.

Helt anderledes ville det have stillet sig, hvis der havde været tale om en omlægning af påtalemyndigheden i de militære straffesager, således at der for den militære retsplejes vedkommende indførtes en ordning, som svarede til den, der gælder for den